

Bollettino no. 986

Scontri locali in Tunisia

Oltre 1000 prigionieri — 17 aerei nemici abbattuti

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunitarie:

Nostre retroguardie hanno contrastato con successo, nella Tripolitania Occidentale l'intensificata attività esplorativa del nemico che ha perduto numerose camionette.

In Tunisia scontri locali nel corso dei quali alcuni mezzi blindati leggeri venivano catturati da reparti dell'Asse.

I prigionieri presi nelle operazioni citate dal Bollettino del 2 febbraio sono saliti ad oltre mille. In combattimenti svoltisi nel vicino tunisino, la caccia italo-germanica abbatté 15 apparecchi.

Un'importante formazione di bimotori attaccava senza alcun risultato, nel Mediterraneo, un nostro convoglio: uno degli aeroplani avversari era distrutto dalla scorta aerea.

Velivoli nemici, agendo in più ondate, hanno compiuto nella tarda sera di ieri un'incursione sulla città e sui dintorni di Torino; molti edifici risultano colpiti, ancora imprecisato il numero delle vittime.

Altri aerei si sono spinti fino alla zona di Spezia sganciando bombe che hanno causato danni di non grave entità.

Nella notte anche Trapani è stata obiettivo di incursioni: un velivolo nemico precipitava in fiamme presso Bonagia.

Vojno poročilo št. 986

Krajevni spopadi v Tuniziji

Čez 1000 ujetnikov — 17 letal sestreljenih

Italijansko uradno vojno poročilo (ev. 986 pravi):

Naše zadnje straže so v zahodni Tripolitani uspešno nasprotovale oživilnemu gledniškemu delovanju nasprotnika, ki je izgubil številne tovorne avtomobile.

V Tuniziji so bili krajevni spopadi, pri katerih so naši oddelki zajeli nekaj lahkih oklepnih vozil. Število ujetnikov, dobljenih pri nastopih, ki jih navaja vojno poročilo z dne 2. februarja, je poskočilo na čez tisoč.

V bojih nad Tunizijo so italijansko-nemški lovci zbili 15 strojev.

Močan oddelek dvomotornih letal je brez slehernega uspeha na Sredozemskem morju napadel naš ladijski sprevod. Letalsko spremstvo je uničilo eno nasprotnikovo letalo.

Nasprotnikova letala so v več valovih pozno ponoči napadla mesto Torino in okolice. Kaže, da je zadetih veliko poslopj, število žrtev pa še ni ugotovljeno.

Druga letala so priletela prav do področja Spezie ter metala bombe, ki niso povzročile hude škode.

Ponoči je tudi Trapani bil cilj napadov. Ena nasprotnikova letala je v plamenih treščila blizu Bonagie.

Podrobnosti o junaštvih v bitki za Stalingrad

Hrabro delo nemških letalcev — »Ne maramo posredovanja, hočemo samo zmago!«

Berlin, 6. febr. s. Kakor je bilo objavljeno po posebnem vojnem poročilu 3. t. m. so nemška letala znatno posegala v boje, ki so več tednov divjali okrog Stalingrada. Bombardirala in obstreljevala so strojniki sovjetske čete, ki so obkoljevale mesto, ter prevažala oskrbo vseh vrst. S tem so pomagala nemškim četam 6. armade, da so lahko vztrajale in podaljšale odpor. To je toliko bolj pomembno, če pomislimo, da so morali nemški letalci čisto premagovati najhujše vremenske težave; vrh tega so mogli pristajati le na zaslišan letališčih ter se zaradi kratke razdalje izpostavljati ruskemu topništvu. Njihovo delo pa je bilo še bolj zaslužno, ker so po današnjih poročilih z žrtvijo mnogih strojev in posadk odvažali 47.000 ranjenih in bolnih nemških vojakov, medtem ko so okrog mestnih postojank besneli hudi boji. Prevoz so opravili v trenutku, ko je bil vztrajni odpor obkoljenih nemških čet pri kraju; tako so ranjene spravili na varno, ki bi bili sicer gotovo izgubljeni.

Hude angleške in ameriške letalske izgube pri novjših napadih na nemško ozemlje

Berlin, 6. februarja. s. Iz pristojnega vojaškega vira so se izvedele naslednje podrobnosti glede napada nasprotnih bombnikov na obalno ozemlje severne Nemčije 4. februarja opoldne: Oddelki nemških lovcev so nasprotno skupino precej prestregli ter se z njo spopadli blizu nemške obale. Skoraj v hipu so jo razkropili. Z nasprotnimi bombniki, ki se jim je pozneje posrečilo prileteti nad nemško ozemlje, so se vneli hudi letalski dvoboji, v katerih je po dosedanjih poročilih bilo gotovo sestreljenih 8 štirimotornih bombnikov vrste »Boeing«. Verjetno je, da so nasprotniki izgubili še 4 stroje iste vrste. Nagel nastop nemške letalske obrambe je na ta način preprečil drugi dnevni napad ameriških letal na nemško ozemlje. Bombe so povzročile le neznatno škodo, ker so večinoma padle v morje ali na odprto polje. V poslednjih 24 urah je angleško letalstvo izgubilo 17 večmotornih bombnikov, ki so skušali napasti nemško ozemlje, po-

Ducejeve izjave na seji ministrskega odbora za preskrbo in cene

Rim, 6. febr. Medministrski odbor za vzporeditev preskrbe, razdelitve in cen je imel pod Ducejevim predsedstvom sejo 30. januarja, 2. in 3. februarja.

V začetku seje je Duce omenil, da je seja sklicana ob obletnici delovanja tega odbora. Poudaril je delo, ki ga je odbor opravil v tem letu na 17 sejah, za kar je bilo vsega skupaj potrebnih 86 dni.

Ugotovil je, da so obsežne in temeljite izjave, s katerimi so sodelovali člani odbora in povabljeni strokovnjaki pri delu za rešitev posameznih vprašanj, dokazale, da je mogoče ustvariti enotnost in trajno sodelovanje med vsemi silami, ki so zaposlene pri težavnem in košljivem urejanju preskrbe, razdelitve in cen, pa naj bo to na kmetijskem ali industrijskem področju, na notranjem tržišču ali pri mednarodni izmenjavi.

Odbor je potrdil, da je treba to delo nadaljevati in v bodočnosti še ojačiti, zakaj vlada je trdno odločena, da bo ostala zvesta programu gospodarske, finančne in denarne stalnosti, kakor ga je dal Duce v znamenitem govoru 26. marca XX. Ta program mora vezati ne samo državo, temveč vse svoje, zakaj v njihovo skupno in neponavljljivo škodo bi se nazadnje spremenil vsak skok s poti.

Spremembe in izmenjave v fašistovski vladi

Zamenjani so: zunanji, pravosodni, finančni, prosvetni, prometni, korporacijski minister, ministri za narodno vzgojo, za javna dela, za ljudsko kulturo, za zamenjavo in valute ter državni podtajniki v predsedstvu vlade, zunanjem in notranjem ministrstvu

Rim, 6. februarja. s. S kraljevim odlokom se sestava vlade spreminja takole:

Predsedstvo vlade: namesto Luigija Russa je imenovan nar. sv. Amilcare Rossi, predsednik državnega bojvniškega združenja.

Zunanje ministrstvo: ministrstvo prevzame Duce, za podtajnika pa je imenovan Giuseppe Bastianini (guverner Dalmacije). Grof Ciano je za tri leta poklican v veliki svet fašistovske stranke.

Notranje ministrstvo: podtajnika Guidi-Bulfinjarija je zamenjal Umberto Albini, sedaj prefekt v Napoliju.

Pravosodno ministrstvo: mesto grofa Grandija, ki bo ohranil predsedstvo fašistovske in korporacijske zbornice, je prevzel nar. sv. Alfredo de Marsico.

Finančno ministrstvo: baron Giacomo Acerbo, predsednik proračunske komisije v zbornici, je zamenjal Paola Thaon di Rivelela.

Ministrstvo za narodno vzgojo: mesto, ki ga

je imel Giuseppe Bottai, je prevzel nar. sv. Carlo Biggini, rektor vseučilišča v Pisi.

Ministrstvo za javna dela: na mesto nar. sv. inž. Giuseppea Gorla je poklican na ministrsko mesto nar. sv. dr. Zenone Benini.

Ministrstvo za promet: senator Vittorio Cini je zamenjal dosedanjega ministra Hosta-Venturija.

Ministrstvo za korporacije: milanski prefekt Carlo Tiego je zamenjal dosedanjega ministra Renata Riccija.

Ministrstvo za ljudsko kulturo: nar. sv. Gaetano Polverelli, dosedanj podtajnik, je prevzel ministrsko mesto namesto Alessandra Pavolinija.

Ministrstvo za zamenjavo in valute: dosedanjega ministra Raffaela Riccardija je zamenjal nar. sv. Oreste Bonomi.

Ministrstvo za vojno izdelavo: dosedanje podtajništvo za vojno izdelavo je povišano v ministrstvo za vojno izdelavo in ga bo še naprej vodil general Favagrosa.

Ministrstvo za narodno vzgojo: mesto, ki ga

je imel Giuseppe Bottai, je prevzel nar. sv. Carlo Biggini, rektor vseučilišča v Pisi.

Ministrstvo za javna dela: na mesto nar. sv. inž. Giuseppea Gorla je poklican na ministrsko mesto nar. sv. dr. Zenone Benini.

Ministrstvo za promet: senator Vittorio Cini je zamenjal dosedanjega ministra Hosta-Venturija.

Ministrstvo za korporacije: milanski prefekt Carlo Tiego je zamenjal dosedanjega ministra Renata Riccija.

Ministrstvo za ljudsko kulturo: nar. sv. Gaetano Polverelli, dosedanj podtajnik, je prevzel ministrsko mesto namesto Alessandra Pavolinija.

Ministrstvo za zamenjavo in valute: dosedanjega ministra Raffaela Riccardija je zamenjal nar. sv. Oreste Bonomi.

Ministrstvo za vojno izdelavo: dosedanje podtajništvo za vojno izdelavo je povišano v ministrstvo za vojno izdelavo in ga bo še naprej vodil general Favagrosa.

Ministrstvo za narodno vzgojo: mesto, ki ga

je imel Giuseppe Bottai, je prevzel nar. sv. Carlo Biggini, rektor vseučilišča v Pisi.

Ministrstvo za javna dela: na mesto nar. sv. inž. Giuseppea Gorla je poklican na ministrsko mesto nar. sv. dr. Zenone Benini.

Ministrstvo za promet: senator Vittorio Cini je zamenjal dosedanjega ministra Hosta-Venturija.

Ministrstvo za korporacije: milanski prefekt Carlo Tiego je zamenjal dosedanjega ministra Renata Riccija.

Ministrstvo za ljudsko kulturo: nar. sv. Gaetano Polverelli, dosedanj podtajnik, je prevzel ministrsko mesto namesto Alessandra Pavolinija.

Ministrstvo za zamenjavo in valute: dosedanjega ministra Raffaela Riccardija je zamenjal nar. sv. Oreste Bonomi.

Ministrstvo za vojno izdelavo: dosedanje podtajništvo za vojno izdelavo je povišano v ministrstvo za vojno izdelavo in ga bo še naprej vodil general Favagrosa.

Ministrstvo za narodno vzgojo: mesto, ki ga

je imel Giuseppe Bottai, je prevzel nar. sv. Carlo Biggini, rektor vseučilišča v Pisi.

Ministrstvo za javna dela: na mesto nar. sv. inž. Giuseppea Gorla je poklican na ministrsko mesto nar. sv. dr. Zenone Benini.

Ministrstvo za promet: senator Vittorio Cini je zamenjal dosedanjega ministra Hosta-Venturija.

Ministrstvo za korporacije: milanski prefekt Carlo Tiego je zamenjal dosedanjega ministra Renata Riccija.

Ministrstvo za ljudsko kulturo: nar. sv. Gaetano Polverelli, dosedanj podtajnik, je prevzel ministrsko mesto namesto Alessandra Pavolinija.

Ministrstvo za zamenjavo in valute: dosedanjega ministra Raffaela Riccardija je zamenjal nar. sv. Oreste Bonomi.

Ministrstvo za vojno izdelavo: dosedanje podtajništvo za vojno izdelavo je povišano v ministrstvo za vojno izdelavo in ga bo še naprej vodil general Favagrosa.

Ministrstvo za narodno vzgojo: mesto, ki ga

je imel Giuseppe Bottai, je prevzel nar. sv. Carlo Biggini, rektor vseučilišča v Pisi.

Ministrstvo za javna dela: na mesto nar. sv. inž. Giuseppea Gorla je poklican na ministrsko mesto nar. sv. dr. Zenone Benini.

Ministrstvo za promet: senator Vittorio Cini je zamenjal dosedanjega ministra Hosta-Venturija.

Ministrstvo za korporacije: milanski prefekt Carlo Tiego je zamenjal dosedanjega ministra Renata Riccija.

Ministrstvo za ljudsko kulturo: nar. sv. Gaetano Polverelli, dosedanj podtajnik, je prevzel ministrsko mesto namesto Alessandra Pavolinija.

Ministrstvo za zamenjavo in valute: dosedanjega ministra Raffaela Riccardija je zamenjal nar. sv. Oreste Bonomi.

Ministrstvo za vojno izdelavo: dosedanje podtajništvo za vojno izdelavo je povišano v ministrstvo za vojno izdelavo in ga bo še naprej vodil general Favagrosa.

daril je tudi potrebo, naj prebivalstvo potuje z železnico samo, kadar je to neogibno potrebno.

Nazadnje je odbor razpravljal o položaju italijanske prehranjevalne industrije, ki se bavi s predelavo in ohranjanjem kmečkih pridelkov. Ugotovil je, da zaradi modernih naprav ta industrija zadostuje sedanjim potrebam in da daje poročila za uspeh na mednarodnem tržišču tudi po vojni.

Prihodnja seja odbora bo 27. februarja.

Prihod novega švicarskega poslanika v Rim

Rim, 6. februarja. s. Včeraj jutraj je dopotoval v Rim švicarski poslanik na italijanskem dvoru minister Peter Vieli. Na postaji Termini ga je čakal vodja ceremonijal v zunanjem ministrstvu z enim uradnikom, vse osebe švicarskega poslanstva in številno zastopstvo švicarskega poslanstva v Rimu. Visoki diplomat, ki se zdaj vrača v Italijo kot zastopnik svoje države, je bil v italijanski prestolnici dolga leta tajnik švicarskega poslanstva. Zadnje čase je imel važna mesta v švicarskem zunanjem ministrstvu, prav nazadnje je pa vodil bančno podjetje »Credit Suisse«.

Žrtve dosežanih letalskih napadov na Sicilijo

Rim, 6. februarja. s. Pri nasprotnikovih letalskih napadih na Sicilijo je bilo od 29. oktobra 1942 do 3. februarja 1943 ubitih 282 ranjenih pa 696 ljudi. Žrtve so takole razdeljene po posameznih pokrajinah: Agrigento: 10 mrtvih, 19 ranjenih; Caltanissetta: 1 mrtve, 3 ranjeni; Catania: 4 mrtvi, 9 ranjenih; Messina: 54 mrtvih, 125 ranjenih; Palermo: 153 mrtvih, 360 ranjenih; Ragusa: 80 mrtvih, 45 ranjenih; Siracusa: 7 mrtvih, 36 ranjenih; Trapani: 23 mrtvih, 99 pa ranjenih.

»Dokazila o nasprotnikovih bedastotah«

Rim, 6. februarja. s. Včerajšnja »Dokazila o nasprotnikovih bedastotah« pravijo:

London, Agencija Caracas poroča, da je po novici »Daily Express« Mussolini resno bolan in leži v svoji hiši blizu Rima, v vili Torlonija. Prejeta obvestila potrjujejo to novico. Profesor Peht iz Zürich, strokovnjak za živčne bolezni, ki je Mussolinij zdravil že prej, je odpotoval v Rim, kamor so ga konec januarja nujno poklicali in se ni še vrnil v Švico. V Rimu je že nekaj tednov prepovedano objavljati poročila o Ducejevem zdravju.

Švedi proti ruskemu imperializmu

Stockholm, 6. februarja. s. »Social Demokrat« piše, da je Rusija imperialistična država in da bi sovjetska zmaga bil zanesljiv propad za demokratične države po vsej Evropi. Nasprotno misli samo še nekaj demokratov zelo omejenih možganov. Omenjeni časopis piše, da bi Angleži in Amerikanci na eni strani radi ugonobili Nemčijo, na drugi strani pa si ne žele ruske zmage. Glede švedske piše »Social Demokrat«, da mora biti združena v boj proti Sovjetom, da ohrani svojo neodvisnost, ter mora ostati nevtralna.

Vesti 6. februarja

Angleško in ameriško letalstvo je januarja na sredozemskem bojišču izgubilo 292 letal, od tega 221 v spopadih, 38 pa zaradi protiletalske obrambe, druga pa so bila uničena na tleh.

90% vohunov, ki so jih doslej prijeli na Švedskem, je delalo za Anglijo, Ameriko in Rusijo.

Italija, Nemčija in Japonska tvorijo močno združenje sil, ki so doslej dosegle uspehe, kakor nimajo primere v zgodovini, je izjavil novi nemški poslanik v Tokiju Stahmer. Dejal je tudi, da hoče storiti vse, kar je mogoče, za vedno tesnejše sodelovanje in dosego skupne zmage nad Anglosasi.

Na vzhodnem bojišču je padel nečak bivšega portugalskega kralja in sedanjega pretendent na portugalski prestol.

Vlada v Perziji je zaprla vse zasebne pekarnice, ker primanjkuje moke, in je monopolizirala peko kruha.

O zavezniških operacijah v Tunisu ne moremo reči drugega, kot da smo razočarani, piše strokovnjak angleške agencije »Reuter«.

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

Stalinov molk o zavezniških vojnih ciljih in povojni ureditvi sveta

Stockholm, 6. febr. s. List »Aftonbladet« piše v nekem svojem članku o stikih med Stalinom in njegovimi anglosaksonskimi zavezniki ter najprej kliče v spomin vedenje rdečega diktatorja drugi dan po monakovski konferenci, ko je bilo sklenjeno, da Nemci zasedejo Češkoslovaško. Poleg

tega omenja tudi tisto, kar je govoril Churchill v letih pred vojno proti Sovjetski Rusiji. Naslednji dan po monakovski konferenci je Stalin v nekem svojem govoru, ki ga je imel pred zastopniki komunistične stranke, dejal, da gre za posebno prevečano francosko-angleško težnjo, po kateri naj bi

se nemškemu imperializmu odprla pot proti vzhodu in bi na ta način zahodne demokratične države bile varne. Churchill je bil vedno najvnetejši zagovornik nastopa proti Rusiji. Stalin — piše omenjeni švedski časopis — je še vedno sovražnik demokratičnih držav, te pa so ohranile vse svoje predsodke glede slučajnega sovjetskega zaveznika. Medtem ko sta Anglija in Amerika v Casablanci izgubljali čas z razgovori o povojni ureditvi sveta, je Stalin ostal v Kremlju in nadaljeval s svojim molkom. Stalin ni podpisal nobene uradne izjave o zamišljeni svobodi človeštva, nobene atlantske pogodbe. Tedaj, ko se je Poljak Sikorski nameraval podati v Kremelj, da bi se tam porazgovoril o poljskih zahtevah, mu je Stalin dal vedeti, da ne ulegne. Nikdar ni bilo slišati njegovega glasu na kakšnem sestanku z zaveznicami, končuje svoja izjavanja omenjeni švedski časopis.

2. vokalno instrumentalni koncert v opernem gledališču

Ljubljana, 6. februarja.

Po celi vrsti zgolj instrumentalnih koncertov, ki nam jih je v zadnjem času pripravila naša Glasbena Matica, smo sponožili doživeti v Operi II. vokalno instrumentalni koncert. Prvi je bil prav tam pred nekaj tedni.

Kakor pri prvem tako so tudi pri drugem nastopili isti izvajalci. Peli so: sopranistka ljubljanske Opere Vidaličeva, mezzosopranistka Karlovičeva, pa gosta tenorist Semberi in znan član rimske Kraljeve opere, baritonist Taddei. Nastopajoče je spremljal operni orkester pod vodstvom dirigenta Demetrija Zebreta.

Tudi na včerajšnjem koncertu so nastopali peli samo znane arije in napeve iz opernega sveta. Najmočnejše so bili zastopani glasbeni vrhovi italijanskega opernega ustvarjanja: Puccini, Verdi, Rossini; pridružili pa so se jim še drugi prav tako visoko cenjeni v glasbenem svetu: Bizet, Thomas, Giordano, Bognoli, Boito, Saint-Saens, Bellini, Ponchielli, Donizetti, Cilea in Catalani. — Na eporedu je bilo skupaj 20

točk, razdeljenih v dva dela. Razen malenkostne spremembe so ves spored odpli točno po programu. Za začetek prvega in drugega dela je orkester zaigral Verdievo uverturo k operi »Moč usode« in pa Bellinijevo k operi »Norma«. Ne da bi se hoteli spuščati v kritične podrobnosti enočnega koncerta, pa moremo ugotoviti, da je prav lepo uspel. Izvajalci so bili prav dobri, od njih pa je posebno ugajal baritonist Taddei, ki je moral ponavljati Kavatino iz Rossinijevega »Seviljskega brivca«. Tudi ostali solisti so morali ponavljati nekatere točke. Za svoje petje so nastopajoči dobili lepe šopke cvetja in odobravanja ni bilo ne konca ne kraja. Razumljivo je, da se je potem tudi ves koncert precej zakasnil. Tudi s tem drugim koncertom moremo biti prav zadovoljni in si podobnih pevsko-glasbenih nastopov želimo še več — pa morda še v kakšni drugi zasedbi.

Koncerta so se udeležili poveljnik armadnega zbora Eksk. Gambaro, podprefekt comm. David, zvezni podtajnik Capurso in drugi visoki predstavniki oboroženih Sil itd.

Kdo diktira modo v Ljubljani?

Trde, da je ljubljanska moda »mednarodna«, diktira pa jo v večini praktičnost

Možje o ženski modi prav neradi slišijo. Za njo se morajo zanimati le takrat, ko si prizadevajo dokazati ženi, da njen klobuk ali obleka še vendar nista tako »iz mode«, saj sta še skoraj nova. Danes je z modo nekoliko lažje. Vodi jo druge važnejše okolnosti, katerih se pa možje spet ne morejo veseliti, ker služijo le ženam. Te se namreč kaj hitro znajdejo, ko gre za modo, kajti ta kljub številnim težavam vendar narekuje svoje in možje morejo, prav tako ko včasih, polagati žrtve na njen oltar.

Kdo diktira modo v Ljubljani? Ženskemu svetu je dolga leta diktiral Pariz, seveda ne vsemu. Pri nas tudi niso podcenjevali dunajske mode in sploh vsake, ki je ugajala našemu okusu. Le malo je bilo takih, ki so šle preko vsake modne »logike« in se pačile z oblekami, klobuki in kostumi, s katerimi so hotele biti privlačnejše, ljubkejši ali pa boljše — pozornejši. Modni diktat je bil tako neizprosni, da se mu nihče ni mogel upreti in da je segel celo na podeželje. Koliko solza so stocile mestne gospodine (hm, pa tudi dame), ko ni bilo pravega razumevanja za modo ne pri možu in ne pri starših. »Oh, saj me boš blamiral pred svetom«, je dejala žena možu, in hčanka mamiči: »Saj res nisem za med svet in družbo, taka sem!« Kdo bi obelkople volnene nogavice, saj bi vendar potem lahko kdo podvomil o lepoti noge in — tople hlačke, »saj bom zgledala kot kmetica «bunka».

Če je moda neumnost, moremo reči, da se neumnost najbolj obrestuje. Kaj bi bilo, če bi ne bilo mode? Malo prometa v trgovinah, malo skrbri

Sobotni živilski trg

Ljubljana, 6. februarja.

Ob gosti megli je danes po 8 zavalovilo tržno življenje na Vodnikovem trgu. Branjevec, ki prodaja sadje, zlasti pomaranče in limone, cvetajo in gorizjsko špinačo ob prvi robni vrsti za Vodnikovim spomenikom, so kaj hitro razstavljali svoje blago in so vabili kupce: »Dobre pomaranče iz Sicilije. Rdeče ko kri!« Z odpravo trošarine, ki je bila na razno uvoženo sadje črtana z novim proračunom mestnega poglavarstva za tekoče leto in ki je bil odobren od Visokega komisarja, se je uvoženo južno sadje primerno pocenilo, kajti sedaj ni moglo več vsiljivati v kalkulacijski račun postavko: trošarina. Dovo pomaranč je od dne do dne večji. Mnogo je tudi špinače in cvetače.

Ker je sneg popolnoma skopnel, je tudi lažje po gredah nabirati motovilec, ki ga je bilo danes na trgu na veliko izbiro. Bil je po 10 lir kg. Poleg motovilec dobi človek tu in tam rdeči radič ali cikurijo, ki je prav zdravilna in krepilna solata. V petek in danes je lahko človek že kupil zeleni regrat, nabran po travnikih. Tudi regrat je zelo krepil in zdravilen ter ga mnogi zelo cenijo zaradi vitaminov. Zelenjave je bilo drugače precej na izbiro. Velik je uvoz endivije. Domačega sadja je bilo nekaj napredaj tam na spodnjem koncu živilskega trga. Dobe se jabolka po primerni ceni. Sedaj prodajajo tudi mnogo posušenega sadja, tako krhlje, lepe bruske in češnje.

Ob semenišču so se razprostrle semenarice. Počasi prihaja sezona za semena. Po njih bo veliko povpraševanje. Nekateri pa se že sedaj preskrbujejo z dobrim semenom. Zato je dnevni obisk kupcev pri semenaricah vedno večji in pogostejši. Splošno je trg nudil ob sobotah običajno sliko.

za možje, nič dela v tako imenovanih modnih salonihih itd.

Hvala Bogu, da ima moda svoj »razvoj«. To je lahko vsakdo sam opazil. V mestu so bila enkrat v modi dolga krila. V tem času je modni diktat »kratkih kril« prišel. Že tudi na deželo. Koliko je bilo spet borbe! Zakaj vendar dolga krila (namreč v mestu). Pa so se znašle: kdo bo nosil kratka krila, ko so v modi dolga, kaj bi bilo vendar nesposobno... in na deželi: zakaj bi naša dekleta ne bila bolj športna... Vedno so se zamazali. Kar se tiče pokrival ali kakor koli hočete imenovati klobuke, čepice itd., v tem pa so ženske sploh silno, silno iznajdljive.

Modni diktat je bil včasih tako pogost, da si komaj sledil novostim. Hvala Bogu, da je bilo včasih toliko sprememb, sedaj namreč spet vse prihaja v modo.

Kaj torej diktira modo v Ljubljani? Modni saloni imajo še vedno, vsaj do sedaj so imeli še vedno dovolj dela. Kljub temu da ne prihajajo več v Ljubljano pariške modne revije, so se ljubljanske kmalu znašle. Nenavadno hitro so se prilagodile novim razmeram. Sedaj listajo po rimskih, dunajskih in berlinskih ter celo madžarskih modnih revijah. »Modni« jezik pa razume vsaka ženska, četudi je v, ne vem, kakšnem modnem časopisu. Ljubljanski trafikantje in knjižarne se kar pohvaljuje s prodajo modnih revij. Pa tudi v kavarnah se lahko prepričate, da je za modo pri nas mnogo zanimanja... včasih so nekatere še preveč vnete, kar sicer res ni lep!

Ljubljanska moda je postala tako rekoč mednarodna. Ljubljankam namreč zbera vse lepote, potem pa napravijo po domače. Modo narekuje v splošnem pri nas praktičnost, pri nekaterih pa tudi posebno veselje po doslednem izpolnjevanju vseh modnih zakonov. Sedaj so n. pr. v modi spet devljit z zelo nizkimi petami, preko svilenih nogavic pa praktične tople volnene nogavice — dokolenke. V modi so seveda tudi same svilene, tanke nogavice, pa še »pelec« plaše, vendar mi je prijateljica dejala včeraj, da je prva moda bolj kranjska, namreč primernejša za naše mrzle kraje, razmere. Temu se ni čuditi, ker nekatere res črpajo načrte iz več modnih revij, potem pa je tako — — —

Pri nas je zadnje mesece vedno bolj vidno za naš ženski svet privlačnejša rimska moda, ki je sorazmerno praktičnejša od dunajske ali celo pariške. V splošnem pa se ljubljankam pridno poslužujejo starih oblik in jih nato po vestnem pregledovanju vseh mogočih modnih revij in po načrtih dajo v predelavo. Zime in zimske modne sezone bo kmalu konec in ženski svet bo spet pred novimi »modnimi« nalogami.

RIAR — Radio Ljubljana

Sobota, 6. februarja: 7.30 Slovenska glasba — 8 Napoved časa — Poročila v italijanščini — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovenščini — 12.45 Operna glasba — 13 Napoved časa — Poročila v italijanščini — 13.10 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini — 13.12 Lahka glasba od včeraj in danes — Orkester vodi dirigent Petralia — 14 Poročila v italijanščini — 14.10 Koncert Radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Sijance — Operna glasba — 15 Poročila v slovenščini — 15.15 Pokrajinski vestnik — 17 Napoved časa — Poročila v italijanščini — 17.10 Pet minut gospoda X — 17.15 Nove plošče Cetra — 17.55 Gospodinjstvo predavanje v slovenščini — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Pisana glasba — 20 Napoved časa — Poročila v italijanščini — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini

Pojasnila k odloku o uvedbi 48 urnega delovnega tedna

Rim, 6. februarja. s. Korporacijski minister je na podlagi ministrskega odloka z dne 1. febr., s katerim se določa za vsa industrijska podjetja najnižji delovni teden 48 ur, dal navodila za premenjanje delovnih moči iz podjetij, kjer jih je preveč, na druga podjetja, ki so prvenstvenega vojaškega pomena, da bi se tako povečal ritem vojne izdelave. Potem ko je omenil ta ukrep, je minister navedel posebnost izjem, ki jih dopušča odlok. Te izjeme bodo dovoljene na podlagi prošnje, ki jih bodo podjetja poslala na industrijsko zvezo, od tam pa bodo poslana na ministrstvo, le v primerih dokazane potrebe. Minister je nato razložil, da je bil rok 31. marca za izvedbo tega ukrepa določen zato, da bi imela industrijska podjetja možnost spremeniti svojo notranjo ureditev in se prilagoditi novim odredbam, ter odredili, da morajo podjetja nemudoma izvesti vse potrebne ukrepe, da se uvede nov urnik tako, da bo uresničen še pred potekom omenjenega roka. Dalje morajo dostaviti razmestitvenim uradom po možnosti že prej, preden pride do zadevnih odgovorov, poimenski seznam nameščenecv in profesionalnih delavcev, ki ostanejo na razpolago zaradi uvedbe novega delovnega tedna. Potem bodo podjetja, ki potrebujejo nove moči, javila razmestitvenemu uradu število uradnikov in delavcev, ki jih potrebujejo, in morajo zraven navesti tudi točne zahteve glede tehnične usposobljenosti potrebnih delavcev. Razmestitveni uradi bodo poskrbeli za namestitve tega osebja in pri tem upoštevati predvsem, da bodo tisti uradniki in delavci zaposleni po možnosti v kraju, kjer že sedaj bivajo ali pa vsaj v neposredni bližini. Razen tega lahko uvedejo mehanična podjetja v severni Italiji izredne delovne turnuse, za katere morajo predložiti posebne prošnje. Večje število ženskih delovnih moči, ki bodo preostale bo treba dati na razpolago tkalški industriji. Korporacijski minister je odredil, naj obrobne sindikalne organizacije industrijev stopijo v stik z razmestitvenimi uradi, da bi se ti ukrepi čim hitreje in brez pretresov izvedli, obenem pa je poudaril nujno potrebo, da se je treba povsod izogniti, da bi delavstvo zavoljo uvedbe novega urnika ostalo brez posla, in ne dobilo zaposlitve tam, kjer vojna izdelava zahteva pomnožitev osebja. Vsi osebni nagibi, se morajo nujno podrediti zahtevam in potrebam ekupnosti.

Iz Srbije

V Valjevu so dobili od ministrskega predsedstva 300.000 dinarjev podpore za pomoč otrokom in potrebnim. — Kolonijo vodi predsednik Cvetko Kristan, pridno pa mu pomaga dr. Miro Triler. Za božične praznike so tu priredili božično. Božičnica je bila izredno dobro oblikovana, velika dvorana je bila prenapolnjena in več sto ljudi je moralo oditi. Božičnico so obiskali najvišji predstavniki oblasti, tako okrožni načelnik g. Lukić s spremstvom, mestni župan g. Božo Luković z gospo, dalje predstavniki vseh uradov, oblasti, šol, direkcija tovarne »Vistad« in še mnogo drugih. Akademijo je s pozdravnim govorom otvoril Cvetko A. Kristan, vodja kolonije. Sledil je nastop moškega pevskega zbora pod vodstvom tov. Peca Segule, ki je zapel Beethovno »Večerno pesem«, Jerebovo »Pisemce« in Jenkovo »Zdravico«. Na klavirju je spremljal tov. Rajko Gradnik. Zatem je otroški govorilni zbor predvajal dovršeno »Božično legendo«, pesnitev Verka Gaserja. — Pec Segula je zatem zapel Milojevičevo »Zlatobegovo majko« in »Biljano« ter Försterjevo »Golobico«, ob spremljanju na klavirju po Maksu Jovanu. — Irena Jovanova je deklamirala V. Ilića ml. »Pesmo za Božič«. Prvi del akademije je zaključil spet moški zbor z Jerebovo »Pelin rožjo«, z Biničkima »Čuješ dušo« in Jenkovo »Sto čutiš«. V Jenkovi »Zdravici« in Jerebovi »Pelin roži« smo občudovali bariton notarja gosp. Sinka. Drugi del je bil pa bolj posvečen mladini. Otroški pevski zbor pod vodstvom Maksa Jovana je zapel narodno »Cergo moja, čerģice«; Vasiljevičovo »Bela loza« in Tomčev »Vrabcovo pesem«. Ruženka Kristanova je deklamirala V. Gaserjevo »Zapečateno pismo«. Vital Ahačić je na harmoniko zaigral Gregorčev »Koračnico« in »Tri srbska kola«. Branko Radosavljević je deklamiral V. Ilića ml. »Božič«. Cilka in Marija Ahačićev in Ruženka Kristanova so skupno zapele nekaj pesmi. Daja Segulova je deklamirala Anice Cernejeve »Božiček«. Za zaključek so zapeli otroci Mihelčičevo »Nebo nocoj je razsvetlilo«. Ačkovo »Angelci stopajo skoz nebesa« in Ipravčev »Sveto noč« (pod vodstvom Jovana). Po zaključitvi sporeda je razdelil predsednik kolonije darila in to vsem otrokom rojenim leta 1929 ali pozneje in vsem tovarišicam in tovarišem, rojenim 1886 ali prej. Bilo je skupno razdeljenih 90 paketov s suhimimi slivami, jabolkami, karamelami in pekmezom ter preste. Blagajnik je v zvezi z božičnico kasiral 30.680 din in je po odbitku stroškov ostalo za podporni sklad 26.200 dinarjev. Božičnica je uspela i materelino i moralno v vsakem pogledu.

ni — 20.30 G. Puccini: »Sestra Angelika« — opera v enem dejanju — 21.25 Predavanje v slovenščini 31.35 Pisana glasba — 21.50 Filmska glasba — 22.45 Poročila v italijanščini

Sejalec je šel sejat...

Rad imam te drobne lične salezijanske Knjižice. Ze od prve številke naprej sem bil zanje navdušen. Saj sem videl v njih precej blizu izpolnjen vzor tiskovnega apostolata. Kratko, jedrnat, mično, ceneno. Vesel sem pozdravil vsako novo številko. Če sem jo pozorno prebral, sem brž zapazil, da mi nudi prav mnogo. Dvaintrideset drobnih strani sičier ni veliko, a za obogatitev notranjega življenja več ko dovolj. Koliko truda, skrb in ljubezni diha iz teh lističev! In tudi jezikovno so lepe vrstice, da jih gladko in z užitkom bereš. Prav pri apostolatu te vrste je lepa in sodobna beseda zelo odločilna.

Vsebinsko so Knjižice prvovrstne. Ze iz naslova lahko razberem, katera pereča vprašanja so nas v zadnjih letih zajemala. In ker sem Knjižice vsebinsoma vse prebral, vem, da je v njih podan dober in zdrav odgovor. Pisei teh brošur se znajo potruditi, da poljudno, preprosto, po domače pišejo, a vendar skoraj vselej v izbrani besedi.

Meni osebno so ti drobni zvezki že mnogo pomagali. Zato sem jih skrbno hranil in ponovno segal po njihovi vsebini. Smem pa trditi, da so veliko dale tudi mojim dragim. Vsako Knjižico sem jim posebej priporočil, kratko podal vsebino, poudaril njen živ pomen. Tako so si jih nabrali po hišah cele zbirke. Včasih so pogodrnjali: Oh, saj jih imamo že toliko! — Danes sem dvakrat vesel, da jih imajo, in oni gotovo tudi.

Kar me pri teh brošuricah zlasti veseli, je njihova mična, tudi zunanje zadovoljiva oblika. Kar je znotraj skrbno zapisano na dva in tridesetih straneh, to skuša zajeti ena sama naslovna stran v sliki. In se ji to dostikrat posreči! Zunanja oblika v današnjem svetu ni kar si bodi. Da se Knjižice tudi tega zavedajo, je znak njihovega zdravega življenja. Dolgočasje je smrt vsemu dobremu in lepemu.

Sedaj slavijo Knjižice desetletnico svojega življenja. Ko bodo časi spet drugačni, se bo tudi njim brez dvoma začelo bolj goditi. Za vsebino zlepa ne bodo v zadregi. Katekizem, stara zaveza, verska lirika, sodobna verska slika tudi v notranjih straneh bo poleg tekočih vprašanj nudila neizčrpno snov.

Za vse pa, kar ste nam pridni pisatelji in neosebni založniki dozdaj nudili zdravega, lepega in dobrega v teh ljubkih Knjižicah, bodite prisrčno zahvaljeni! — a. n.

V treh vrstah...

V Mariboru so umrli: 83 letni občinski upokojenec Urban Rozman, 73 letna zasebnica Tezrejca Papst, roj. Marant, 76 letna vdova po železniškem upokojencu Antonija Wusser, roj. Skobl. V Studenčih je umrla 46 letna posestnica Terzija Rozina, roj. Romih.

Arheološki in narodopisni oddelki so odprli zadnjo januarja v mariborskem muzeju. Muzej je uredil g. Baš.

V Velenju je umrl knjigovodja rudnika Florijan Kavčič.

Smrtna kosa. V Smarterm pod Šmarno goro je umrl za angino slikarski mojster Ludvik Zajc. Zbolel je in umrl je istega dne. Zapuščica vdova in tri otroke. — Na Bledu je umrl 82 letni kajzar Ivan Legat, ki je 56 let zvesto sodeloval pri gasilcih. — V Dolu je umrl klobučar Anton Mejač, star 91 let. Prav tam je umrl 72 letni posestnik in bivši krovec Anton Loboda, oče tamkajšnjega občinskega tajnika.

SGARAVATTI SEMENTI S.A., PADOVA

Sementi di Ortaggi, Foraggi ecc.
Semena za zelenjavo, krmila itd.

Chiedere offerta. — Zahtevajte ponudbo.

Z Goreniskega

Poroke. V kranjskem okrožju so se poročili: Anton Černice in Marija Bezlaj, oba iz Medvod; Ivan Kopač in Ana Mlakar, oba iz Zirov; Ivan Kržišnik in Marijana Gladek, oba iz Zirov; Fr. Jereb in Ivana Jesenko, oba iz Nove vasi; Ludvik Lotrič in Frančiška Potočnik, oba iz Lašj v občini Selca; Jožef Mlakar in Frančiška Torker, oba iz Volaka in občine Trata; Avgust Založnik in Gorican pri Medvodah in Bronislava Bizant iz Preske; Bogoljub Osredkar iz Bodovelj pri Skofji Loki in Cita Strnišar iz Suhe pri Skofji Loki; Andrej Ogriz iz Orehka v občini Mavčiče in Vida Govec od istotam; Franc Debevec z Orehka v občini Mavčiče in Marija Hafner iz Srednjih Bitenj v občini Zabnica; Franc Hafner in Ljudmila Petrin, oba iz Virmas pri Skofji Loki; Jožef Jenko in Katarina Guzelj, oba iz Godešev; Anton Sink iz Pušala pri Skofji Loki in Regina Arčon iz Svetja v občini Medvode; Alojz Bolha in Angela Groselj, oba iz Poženika v občini Cerklje; Fr. Klemenc iz Smartne v občini Cerklje in Angela Delovec iz Sv. Ambroža v obč. Cerklje.

Zamolčani Napoleon

Znano je tudi, da je prav Napoleon pogosto rekel, da mora državnik znati izvrstno lagati. Saj so tudi njegova vojaška poročila polna pretiravanj.

Ko je Bonaparte zvedel, da se mu zaradi Consalvičeve pazljivosti ukana ni posrečila, je zdijal. Ko pa je pri že prej določenem kosilu zagledal Consalviča, je stopil k njemu ter mu ostro in zaničljivo rekel: »Gospod kardinal, hočete torej prelom. Velja! Ne potrebujem Rima, saj ga niti Henrik VIII. ni potreboval, čeprav ni imel niti dvajsetine moje moči. Odtegnil vam bom Francijo in tudi vso Evropo. Če se vam zdi, lahko greste. Kdaj boste odpotovali?« — »Po kosilu,« je mirno odgovoril kardinal.

Bonaparte je vendar sprevidel nepravilnost in nizkotnost svojega ravnanja, zato je na »priprošeno grofa Kobencla« dovolil, da so se pogajanja nadaljevala. Tako so se po novem obojestranskem popuščanju nazadnje v noči med 16. in 17. julijem 1801 dogovorili o tako imenovanem sporazumu in ga tudi podpisali.

Ko se je kardinal Consalvi poslavil od Bonaparteja, se mu je zdelo potrebno pripomniti in poudariti dejstvo, da med pogajanjem za sporazum po navodilu velikodušnega Pija VII. ni nihče niti namignil na koristi papeškega svetnega gospostva; kajti pri sporazumu je svetega očeta vodila samo korist in blaginja vere. Res je Sveta stolica, ki so jo skoraj docela oropali njenih svetnih posesti, žele po sklenjenem sporazumu pooblastila kardinala Capraro, naj izpolnjuje vrnitev zasledene ozemlja. Kardinal Consalvi je s Francijo sklenjen sporazum izročil papežu, ki ga je sprejel in odobril, kakor ga je brez obravnavanja sprejela tudi francoska zakonodajna skupščina.

Toda Napoleon je Sveto stolico kaj kmalu znova trpko prevaral.

Ze s tem, da je bil sporazum v Franciji objavljen šele čez kako leto, dne 18. aprila 1802, in samo v pariški stolnici. Toda pri tem pač ni bilo drugega kakor muha uradnega konjička. Mnogo večje, presenetljivejše in škodljivejše pa je bilo zlo, ki ga je povzročilo dejstvo, da se Bonaparte ni zadovoljil s številnimi pravicami, ki jih je izsilil med pogajanj za sporazum, ampak je skupno s sporazumom, ne da bi papež in njegov nuncij kaj vedela za to, izglasoval za »Dopolnilo« dolgo »izvršilno postavbo«, namreč znamenite tako imenovane »Bistvene člene«, ki jih je objavil hkrati s sporazumom in s katerimi je nekako prekalil besedilo sporazuma ter mu bistveno spremenil smisel. Da bi se povečal prevaro, je 77 Bistvenih členov objavil v istem zvezku in z istim dnem kakor sporazum, tako da so bili bralci kaj lahko prepričani, da so resnično »bistveni del« sporazuma in da je tudi te Sveta stolica potrdila dejansko pa so podirali vse, kar naj bi sporazum zgradil. Naj navedemo samo nekaj zgledov:

Ze prvi člen se je takole glasil: »Nobene poslanice niti sporočila niti odločbe niti odredbe niti ukaza niti papeškega opomina niti nobenega navodila rimskega dvora, čeprav se nanaša na zasebnike, ni mogoče niti sprejeti niti objaviti niti tiskati niti se kakor koli ravnati po njih brez vladnega dovoljenja.« — Nek drug je določal: »Brez posebnega vladnega pooblastila ni mogoče imeti nobenega narodnega shoda niti škofjskega zborovanja niti cerkvene nega posvetovanja.« — Eden izmed členov je razveljavil pravice šole. — Škofje so mogli imenovati in nameščati župnike samo, če prvi konzul ni ugovarjal zoper njihovo imenovanje. — Škofje brez dovoljenja prvega konzula niso smeli oditi iz svoje škofije. — Samo vlada je mogla dovoliti postavitev zasebnih molitnic. — Zvonjenje naj bi urejal škof v sporazumu z oblastjo javne varnosti. — Za posebne adventne in postne govore je bilo potrebno vladno dovoljenje. — Krščanski nauk so smeli natisniti samo z vladnim dovoljenjem.

In tako dalje...

Skratka, »Bistveni členi« so očitno nasprotovali ne samo namenu in duhu sporazuma, ampak tudi osnovnim načelom cerkve.

O svojem vedenju do papeža v tej dobi je Napoleon pozneje na Otoku svete Helene rekel: »Katoliška vera mi je ohranila papeža. Spriču svojega vpliva in naših sil v Italiji pa sem trdno upal, da se mi bo prej ali slej posrečilo voditi papeža po svoji volji.« Ranke zelo dobro pripominja: »Bonaparte je nameraval ohraniti papeža, hkrati pa ga zaslužiti in ga napraviti za orodje svoje vsemoččnosti.«

Naj omenimo še, da je Bonaparte ravno tisti čas s podobnimi »Bistvenimi členi« uklenil tudi protestantsko versko svobodo.

Tudi to je vredno omeniti, da je Bonaparte mislil omenjene člene objaviti še pred sklepom sporazuma, že 25. oktobra 1801 je ležal načrt na Talleyrandovi mizi.

Seveda je samovoljna in enostranska objava takih členov papeža silno presenetila in hudo prizadela. Kardinal Consalvi je v svojem pismu dne 15. maja pisal Caprari, da je novica o objavi »tako potrla papeža, da ga je komaj spoznati. Bojim se za njegovo zdravje, celo za njegovo življenje.« Pij VII. je ugovarjal zoper Bistvene člene, toda brez uspeha. Bonaparte se je celo drznil grajati papeža zaradi njegovega ugovora.

Napoleon prosi papeža.

»Boš videl, dragi moj, da se bo Bonaparte polastil krome, & se bo vrnil v domovino,« je rekel general Marmont generalu Jannotu pred odhodom v Egipt. Ko pa so se izkrcali, je uradni govornik takole pozdravil prvega konzula: »Pojdi, voditelj naš, pobij sovražnika, potem pa, če boš želel, te bomo okronali za svojega kralja.« In ko je duhovščina pred zahvalno mašo, ki so jo brali za sporazum in amienski mir, vprašala Bonaparteja, prvega konzula, če sme razen njega tudi druga dva konzula pokropiti z blagoslovljeno vodo, je ta suho, toda odločno odgovoril: »Ne!«

ČAROVNIČNA

TOMAŽIČ · BERANEK



69.

Ko čarovnik tako teče skozi gozd in leti po zraku, da je kar pelo in žvižgalo za njim, pride do potočka sredi gozda. Skornji so se kar sami ustavili, on pa je zijal in zijal.

Ob potočku je namreč zagledal mladega ribiča, ki je zamišljeno sedel v travi, z levico pa je držal za ribiško palico, s katero je vozil žimo s trnkoma v plitvem potočku gor in dol.



70.

Mladi ribič potrpežljivo čaka ter čaka, da se bo kakšna požrešna ali pa lačna riba polakomnila na trnku nasajenega črva, a nič.

Čaka tudi čarovnik, pristopi k njemu ter ga povpraša:

»Imaš kaj sreče?»

»Malo, skoraj nič. V deževju rade prijemajo, ker iz kalne vode ne vidijo ne trnka ne ribiča. Že vidim, da danes z ribami ne bo nič!»

Ljudska umetnost je zrcalo vsakega naroda

Kmetiška hiša je najmočnejše utelešenje ljudskega duha, ki nam odraža vso usodo in bistvo naroda. Lahko ločimo štiri tipe ali skupine slovenskih hiš. To so: gorenjske ali alpske, vzhodne ali panonske in južno zahodne. V slikovitem planinskem kraju je še ohranjen tip kmetiške hiše, ki je po mnenju marsikoga najlepši in najzanimivejši med vsemi slovenskimi hišami.

Prvotno so bile hiše lesene, kar nas spominja na slovensko hišo. Pozneje so pa leseni izbam prizidali zidane kuhinje in veže.

Gorenjske hiše pa pričajo o okusnosti, ki ga je imel graditelj, ko se mojstrski izbral prostor in način stavbe, ki se najbolj prilaga goratemu svetu. Na celoten značaj in pa na vnanje lice hiše so vplivali poleg pokrajine tudi vremenske razmere. Različno gradivo, krajevne potrebe in pa ljudski čut. Priljubljen je zidan, vhod tvorijo obokana vrata, okna imajo kamnite okvire, polknice so barvane, v oknih pa je železno okovje, med okni vidimo starodavno fresko sv. Florijana ali sv. Družine. Prvo nadstropje je leseno, okrog in okrog ga obdaja hodnik ali gank. Ta hodnik je obit z deskami, ki so umetno izrezljane. Na hodniku stoje košati nageljni, ponos dekleta. Tudi podstrešje je leseno, streha je po navadi iz lesenih škodel, močno povešena zaradi obilnega deževja in snega. Gospodarsko poslopje je po navadi združeno s hišo. Spredaj vrtiček poln cvetja. Na sadnem vrtu je postavljen čebelnjak.

Ne samo zunanost tudi zunanost gorenjske hiše je lepa in dovršena. Strop je lesen in leži na močnem osrednjem tramu. V kotu je široka peč z zelenimi peknici in z zapečkom. Okrog peči je postavljen česlenik. Ob stenah stoje široke klopi, bela javorjeva miza in lepo izrezljani stoli. V kotu nad mizo je domač oltar z lepo vezanim prtom, s križem, ki ga obdajajo razne nabožne slike. V steni je zidana omara, kjer so shranjene obveze in domača zdravila. V sobi se nahajata tudi lepo poslikana postelja-zibelka, dalje kolovrat, metrga, kjer mesi gospodinja hruh. V taki hiši se človek počuti res domače. Zato se pač ne čudimo, da najdemo danes v mestu skoraj v vsaki večji hiši tudi kmetiško sobo.

Skrinja tvori glavni del pohištva v kmetiški hiši. Znan je zlasti čehovski skrinje z grbi raznih obliki. Lepo ozaljšana skrinja pa je spadala brezpogojno tudi med nevestino bala.

Po poljskih hribih in po nekaterih krajih Gorenjske niže Kranja so ohranjene enonadstrop-

ne hiše, na katerih so vidne slike. V prvem nadstropju imajo razne shrambe in žitnice. Podstrešje pa je tudi leseno in okrašeno. Tvorijo že nekak prehod k osrednji hiši.

Bolj preproste in manjše pa so tako imenovane dolenske ali panonske hiše. To so večinoma vrhketne stavbe, ki imajo tudi spodaj hleve ali shrambe za vino in so zato zelo primerne za vinorodne kraje Dolenske. Položne stopnice vodijo v vežo, ki je obenem tudi kuhinja. Poleg glavne izbe imajo še majhno stransko sobico.

Često svojstvena stavba, ki jo poznajo samo Slovenci, so naši kozolci. Teh stavb ne vidite nikjer drugje v Evropi. Kljub temu, da ne nudijo človeku bivališča, temveč so samo shrambe za seno in žito, neke vrste sušilnica, pa so vendar prirojene slovenski hiši in hranijo tudi domače okrasje.

Največ ljudske umetnosti pa zasledimo v naših cerkvah, ki stojijo po gričih širom dežele. Oblika stolpa, vhodi, prizidki, torej že zunanost nam priča o naši ljudski umetnosti. In če prestopimo prag take cerkve se ne moremo dovolj načuditi lesenim stropom, ki so krasno poslikani, stene okrašene s freskami in lepi zlati oltarji. Ponavljajo se motivi nageljnaja ali klinčka, srčne oblike, kar je gotovo čisto našega izvora. Ta slog pa je nastal v začetku naše samobitnosti in se razvijal in raste z narodom.

Ljudsko slikarstvo se kaže zlasti v cerkvenih freskah, dalje v lepo poslikanih lesenih stropih in v slikah, ki nam predstavljajo razne svetnike ali sv. Družino. Lahko trdimo, da to okrasje tvori nekak prehod med staroslovenskimi in začetnimi slovenskimi ornamentami.

Ena najzanimivejših pojavov na polju ljudskega slikarstva so gotovo slikane panjske končnice, o katerih pa smo pisali pred nedavnem precej izčrpno razpravo v «Slovenskem domu».

Tudi ljudska plastika ali kiparstvo priča o umetniški nadarjenosti našega naroda. Lepo so izrezljani križi v bohkovem kotu, bridke matre, razni svetniki v kapelicah itd. Veliko teh kipov je ohranjenih pod Kamniškimi planinami, kjer je preprost samouk Erzar, ki je bil mlinar po poklicu, izrezljal veliko število kipov in kapelic. Zato smemo njegovo podobarstvo šteti med naše najlepše umetniške spomenike.

Znane so preslice, ki so lepo izrezljane in so jih uporabljali pri kolovratih. Med lesene lepo okrašene fezbarske izdelke preštevamo tudi pipe

in bohinske čedre, katere izdelujejo na Gorjušah. Ta obrt je stara že nad 200 let.

Tudi mali kruhek, ki je znana slaščica iz pšenične moke, kateri je primešan med, poper, nageljnov žbica, hrani svojo ljudsko umetnost. Slovci so zlasti izdelki iz škofjeloškega okrasja. Testo se polaga v skrbno izrezljane modele, ki nam predstavljajo razne figure, punčke in srea.

V Beli krajini dekleta za veliko noč na poseben način olepotijo jajca, ki nam predstavljajo novo življenje, dajejo jih po navadi dekleta fantom za velikonočno darilo.

Vse to nam kaže, kako velik zaklad nam je ohranjen tudi v našem slogu in v ljudski umetnosti. Ako bomo črpali iz obilne zakladnice narodnega blaga, bomo ustvarili visoko oblikovani domači okraski, ki bo v čast in ponos ne samo našim obrtnikom in umetnikom, temveč ga bodo uvaževali tudi drugi narodi.



DARMOL

Il miglior tassativo
najboljše odvajalno sredstvo

Sportni drobiž

Danska nogometna zveza se je tudi za letoš odločila, da bo igrala dve tekmi s Švedi. Prvo srečanje med njimi bo junija v Kopenhagnu, v oktobru bodo pa igrali revanš v Stockholmu. — Tudi danski lahkotletci se bodo dvakrat pomerili s švedskimi.

Ljubljana

Koledar

Sobota, 6. februarja: Doroteja, devica in mučenica; Tit, škof; Amand, škof; Silvan, škof in mučenec.

Nedelja, 7. februarja: 5. nedelja po razgl.; Romuald, opat in ustanovitelj reda; Julijana, vdova; Rihard, spoznavalec.

Obvestila

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: v soboto in nedeljo: dr. Kmet, Bleiweisova c. 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Uštar, Selenburgova ulica 7.

Nedeljsko zdravniško dežurno službo bo vršila od sobote ob 20 do ponedeljka ob 8 mestna zdravnica dr. Žitko Jožica, Ljubljana, Pleteršnikova ulica 13.

V zadnjih 20. letih je imela Ljubljana par prvovrstnih koncertov na čelu. Pred leti je koncertiral pri nas najslavnejši čelist sedanje dobe, glasoviti Španec Cassado. V ponedeljek bomo imeli zopet koncert na čelu, na katerega se moramo upravičeno veseliti, saj uživa umetnik Anton Janigro, ki bo pri nas koncertiral, sloves zrelega, izredno nadarjenega umetnika, ki ima svoj instrument v vsakem pogledu popolnoma v oblasti in izvalja iz njega naravnost čudovite tone. Zato opozarjamo na ta izredni koncert. Umetnika Janigro bo spremljal na klavirju pianist Marijan Lipovšek. Spored je izredno pestro sestavljen, iz klasičnih in modernejših skladb iz različnih literatur, tako da bo prav gotovo zadovoljil vsakega poslušalca. Janigrov koncert bo v ponedeljek, dne 8. t. m. ob pol 7 zvečer v veliki filharmonični dvorani Predprodaja vstopnic v Knjižarni Glasbene Matice.

Veliko zabave in smeja vam je pripravil frančiškanski oder z uprizoritvijo zabavne burke s petjem »Svojeglavček«. Igro bodo igralci frančiškanskega odra ponovili v nedeljo, 7. februarja ob 5 popoldne Predprodaja vstopnic v trgovini Štiligof in na dan predstave pri blagajni frančiškanske dvorane, dopoldne od 10 do 12 in dve uri pred predstavo.

Strojnice in kurjače vabimo na članski seštanek, ki se vrši v nedeljo, dne 7. februarja 1943 ob pol 10 dopoldne v prostorih Oddelka industrijskih delojemalcev PDZ, Miklošičeva 22-1, soba št. 6. Na sestanku se bo obravnavalo vprašanje kolektivne pogodbe in druge važne strokovne zadeve, zato pričakujemo zanesljive in točne udeležbe. — Oddelke industrijskih delojemalcev Pokrajinske delavske zveze.

Vsem, ki se hočejo pošteno razvedriti in uživati ob prijetni gledališki igri, priporočamo, da si ogledajo odlično komedijo »Vihar v kozarcu«, ki jo bodo igralci Rokodelskega odra uprizorili zadnjikrat v letošnji sezoni, jutri v nedeljo ob 5 popoldne. Zaradi velikega povpraševanja po vstopnicah opozarjamo, da si jih oskrbite v predprodaji, ki bo dopoldne od 10 do 12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrkova 12-I. desno.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Sobota, 6. februarja ob 17.30: »Veliki mož«. Red A. Nedelja, 7. februarja ob 17.30: »Deseti brate. Izven. Cene od 15 lir navzdol.

Ponedeljek, 8. februarja ob 15: Zaključena predstava za Gili.

Opera:

Sobota, 6. febr. ob 17: »Thais«. Izven. Cene od 28 lir navzdol.

Nedelja, 7. febr. ob 16: »Traviata«. Izven. Cene od 28 lir navzdol.

Ponedeljek, 8. februarja: zaprto.

J. Massenet: »Thais«. Opera v sedmih slikah. Osebe: Athanael — Primožič, Nicias — Lipušček, Palemon — Dolničar, suženj — Gregorin, Thais — Heybalova, Krobila — Mlejninkova, Mirala — Polajnarjeva, Albina — Spanova. Dirigent: N. Štrifol, režiser: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti, koreograf: inž. P. Golovin, scenograf: A. Gerlovičeva, načrti za kostume: J. Villanova.

V nedeljski »Traviati« bo pela vloga Violetta Ivanka Ribičeva, Alfreda — Drago Čuden, očeta Germonta — Vekoslav Janko. Ostala zasedba vlog je običajna. Po daljšem času bo pela Violetta Ribičeva, ki jo že ponovno z uspehom nastopila v tej partiji, v kateri prihaja njeno zrelo tehnično znanje do polne veljave, prav kakor njena velika odrska rutina v igri.

Otroci, ki so bili določeni za sodelovanje v mladinski opereti »Princeza in zmaj«, naj se javijo v nedeljo ob 10 v Operi.

ROKODELSKI ODER

Nedelja, 4. februarja ob 5 popoldne: »Vihar v kozarcu«. Opozarjamo na predprodajo vstopnic, ki bo na dan predstave od 10 do 12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrkova 12-I. desno.

Pomaranče in suhe gobe prodaja Gospodarska zveza v svojem skladišču na Bleiweisovi c. št. 29.

Seno in slamo kupuje Gospodarska zveza v Ljubljani, Bleiweisova cesta št. 29.

Edgar Wallace:

Žabar s krinko

On sam pa je obvestil požarno brambo. Par trenutkov po obvestilu je že prihitelo več gasilcev s plinskimi maskami, ki so se takoj napotili v hišo, polno strupenega plina. Na srečo so bili vsi stanovalci, razen Broada in njegove sosedice, na nedeljskem izletu.

Gospodična Bassano pa prihaja domov redno šele v jutranjih urah, je poročal vratar.

Minila je noč, preden so mogli gasilci s prežračenjem očistiti stanovanje strupenega plina. V ta namen so uporabljali sesalke s stisnjanim zrakom in kemična sredstva, ki uničujejo strupene pline. Broad ni utrpel druge škode razen te, da so bila njegova okna in ogledalo preplečena z rumenkasto plastjo in da je vse srebrno posodje počrnelo.

Čprav so bila okna na stečaj odprta, je vendar prevečal stanovanje zatoher smrad. Ko pa je jutranji veter prežračil stanovanje, je tudi ta izginil. Moža sta začela skupno preiskovati sobe, da bi odkrila, na kak način so zločinci napeljali plin v stanovanje.

Skozi odprti kamin, je rekel Elk. Plin je težji od zraka in lahko ga je bilo vltiti vodo dimnik, skoraj tako, kakor bi vili kodo.

Preiskava na strehi je dokazala, da je bila njegova trditve pravilna. Našla sta deset velikih plinskih valjev, ki so bili izpraznjeni točno v dimnik, ki je vodil v Broadov kamin, in dolgo vrvo, na kateri je bila pritrjena kosara iz lučja. S strehe je bilo kaj lahko priti do dimnika.

Glavni izvršilec tega atentata na vas se je splazil v hišo, medtem ko je imel vratar kako drugo važno delo, oziroma je bil zaposlen pri dvigalu. Zločinčev pomočnik pa je na ulici dalj plinske valje v košaro, katero je moč na strehi s pomočjo vrvi potegniti k sebi. Vendar sta morala pred izvršenim dejanjem temeljito pregledati poslopje, da sta izvedela, kateri dimnik vodi ravno v vaše stanovanje.

Oba sta se vrnila v stanovanje. Moja sluga pa danes lahko govori o srečih, je rekel Broad, ker se nahajata na dopustu. V nasprotnem primeru bi bil zdaj že lahko med božjimi krilatci.

Upajmo! je odgovoril Elk po božno.

Sonce je že prisijalo izza streh, ko se je odpravil. Slišal je smeh veselih ljudi, še preden je dospel do veže. Velik, avto se je ustavil pred hišnim vhodom. Ob krmilu je sedel Ray Bennett v fraku. Poleg njega je sedel Lew

12

Brady, iz voza pa je pravkar izstopila Lola v sijajni večerni obleki.

Ray Bennett je očividno mnogo pil ter je bil že skoraj čisto pijan.

»Aha, to je Elk. Ja, ja, Elk! Moje spoštovanje, najplemenitejši izmed vseh plemenitih preganjalcev tatov.

Lola, tukaj vidiš Elka, najboljši divjega zasledovalca, pristnega Sherlock Holmesa, krvnika zakona...»

»Drži gobec!« mu je siknil Lew v uho. Toda Ray je bil ravno toliko pijan, da mu ni bilo mogoče nič dopovedati.

»Kje je tvoj visokocenjeni Gordon? Reci, Elk! Pazi na njega — pazi na njega, na ubogega, ljubega Gordona! Moja sestra ga namreč zelo ljubi — Dicka!»

»To pa je krasen voz, gospod Bennett,« je rekel Elk in zamisljen opazoval stroj. »Ali vam ga je vas gospod oče poklonil?»

Ko je omenil očeto ime, se je mladi mož kar na mah nekoliko streznil.

»Ne! se je odrezal. »To je avto mojega prijatelja! — Lahko noč, Lola! Hotel je spraviti vozilo v pogon, kar pa mu ni takoj uspelo.

»Na svidenje! Na svidenje! Motor je vžgal in Bennett je odbrzel. Elk ga je sledil s pogledom, dokler mu ni izginil izpred oči.

»Bojim se, da se mladenci ne bo ponesrečil in si razbil glavo že ob prvi cestni svetilki. Ali ste se dobro zabavali, Lola?»

»Da, čemu pa me to povprašujete? Gledala je z očmi polnimi upanja.

»Ali ste morda pozabili zapreti plinski gorilnik, preden ste odšli z doma?»

»Kaj mislite s plinom? Jaz sploh ne uporabljam plinskega gorilnika!»

»Potem je to storil nekdo drugi. In ta je skoraj skuhal mene in mojega prijatelja.»

Videl je, da je nagubanjila čelo. Prav dobro pa je tudi vedel, da je dobra igralka ter da iz njenih potez v licu ne bo mogel ničesar zvedeti. Vendar je bil tokrat skoraj prepričan, da nima s plinom v resnici nobenega posla in da ji je cela stvar čisto neznana.

»V tej hiši je bil izvršen napad s plinom,« ji je razložil. »In sicer ni bil napad izvršen z gorilnikom, temveč s strupenim plinom, ki ga boste lahko poznali, ko se boste podali po stopnicah v svoje stanovanje.»

»Strupeni plin?« je vprašala.

Elk je priklimal.

»Toda, kdo neki ga je semkaj prinesel, kako ga je izpraznil?»

Elk jo je pogledal s pogledom, kateri je mnogim njegovim »žrtvami« prizadejal brige in skrb.

»Ko bi to vedel, ne bi stal sedaj tukaj z vami na stopnicah ter se o tej zadevi pogovarjal. — Poslušajte, Lola, kaj dela zdaj ta mladenič, Bennett?»

»Pravkar je zaslužil lep kup denarja in mislim, da je že začel malo preveč burno življenje.»

»Ako bi jaz zaslužil velik kup denarja in bi ga hotel pograt po grlu,

bi si na vsak način izbral boljšega tovariša in vodnika po zabavah kot tega ničvrednega bokarja.»

Preko Lolinega lepega lica je hušknila temna črta jeze in pogled, s katerim ga je merila, bi ga na licu mesta ubil, če bi mogel.

»Mislim, da bom moral v centralnem urad začeti poizvedovati po njegovih ženskih poznanstvih,« je dejal neumisljeno Elk. »Že vem, zakaj se vi zdaj z njim družite. Seveda le, ker vas njegov denar vabi in mika. Kar pa je najvažnejše in kar bi najrajši zvedel, je pa to, odkod ima ta denar!»

»To pa ne bo menda edina stvar, ki bi vas zanimala,« je siknila Lola, preden je vstopila skozi na pol odprta vrata.

Elk je obstal, ko ga je zapustila, mirno pred vhomod palače. Njegovo lice je bilo melanholično in brezizrazno. Nekako pet minut je premišljeval, potem pa se je podal proti svojememu samskemu stanovanju. Stanoval je nad trgovino s cigaretami in bil edina stranka v hiši.

Ko pa se je približal stanovanju, je opazil, da so bila vsa okna njegovega stanovanja zaprta. To se mu je čudno zdelo, saj je pustil ob odhodu eno okno odprto. Še zaradi nečesa se je zelo začudil.

Vsako steklo je bilo prevlečeno z rahlo rumeno plastjo. Elk je pogledal po mirni in tihji ulici. Nedaleč od njega so cestni delavci popravljali cesto.

Črni dnevi Estonske pod sovjetsko zasedbo

Od 60.000 odpeljanih Estoncev se do danes še nihče ni vrnil k svoji družini

Lizbona, 5. februarja, s. Švicarska in evropska književna in politična revija »Mois Suisse« prinaša v svoji zadnji številki zanimiv in izčrpen članek izpod peresa Paula Gentizona, v katerem pisec popisuje svoje potovanje po vzhodnih zasedenih deželah. Evo, kaj so storili boljševiki v dobi, ko je bila Estonija pod njihovo zasedbo:

Boj, ki so ga bili Estonci proti svojemu gospodovalcu, je bil tih in epičen. Sovjeti so hitro spoznali, kaj jim je treba storiti proti trdnemu odporu. In prav zato je postal njih pritisk tako krut. Estonija je bila sprito tega mnogo bolj prizadeta z odpeljavanjem ljudi kakor pa Letonka in Litva. V temni noči na 14. junij 1941 so člani GPU-ja potrkali na vrata kakšnih 12.000 družin. V enem samem dnevu se je estonski narod skrčil za več ko 20.000 svojih sinov. Niso prizanesli uradnikom, kmetom, izobražencem, delavcem, obrtnikom, ne revnim in ne bogatim, ne voditeljem in uslužbencem in tudi ženskam, starim ljudem, in niti ne otrokom v najnežnejši dobi. Sovjeti so imeli čas, da so načrtno nadaljevali: z odvajanjem ljudi v trumih, zakaj nemške oborožene sile so osvobodile deželo šele konec avgusta. V nekaj tednih so 60.000 Estoncev odtrgali od njihovega dela, od družin in od njihove domovine ter jih odpeljali v Rusijo ali v Sibirijo.

Kaj so zagrešili? Ljubili so svojo domovino, bili so iskreni domoljubi in dovolj bistrega razuma, da jih nihče ne bi mogel nikdar spreobrniti v boljševike. Bili so poštenjaki, ljudje, ki so se zavdali svojih dolžnosti in delavni. To je bil edini razlog, zakaj so jih odpeljali.

V svojem članku Gentizon potem govori o raznih vplivnih estonskih osebnostih, ki so jih Sovjeti zasledovali, pobili ali pa odvedli. General Laidoner, bivši načelnik glavnega stana, ki je bil zaradi splošnega ugleda vrhovni poveljnik estonske vojske, je veljal za simbol obrambe svoje domovine in je svoje domoljubje plačal z izgnanstvom. Karla Enfaluja, ki je bil večkrat minister in je storil mnogo za estonsko ljudsko omiko, je GPU verjetno ubila, vso njegovo družino pa odpeljala. Alojz Punsepp, ki je bil profesor na dor-

padekem vseučilišču in je veljal v vsej Evropi za odličnega nevrologa ter častni doktor številnih evropskih vseučilišč, je bil odveden. Pavel Kojerman, sloviti kemik z londonskega vseučilišča in dobro znan tudi na vseučilišču v Zürichu, kjer je deloval od leta 1926 do 1933, vseučiliški profesor na dorpadeški univerzi ter od leta 1939 dalje ravnatelj politehniškega zavoda v Revalu, je bil z družino vred odpeljan. Leo Jepp, minister za narodno gospodarstvo ter dobro znan v Londonu in v Berlinu, ki je bil večkrat določen za estonskega trgovskega zastopnika pri urejanju trgovinskih odnosov med Estonijo in Sovjetsko Rusijo — odveden in morda umorjen z družino vred. Ants Piip, profesor za mednarodno pravo na dorpadekem vseučilišču in zadnji estonski zunanji minister, ki je užival velik sloves v krogih mednarodnih pravnikov ter se je zlasti v Londonu, Ameriki, Parizu in v Zenevi zelo prizadeval za dobre odnose med Estonijo in Sovjetsko Rusijo — odveden (morda celo ubit). Odpeljali so tudi njegovo družino. Ivan Tonnisson, profesor prava na dorpadekem vseučilišču, večkrat predsednik estonske poslanske zbornice in celo ministrijski predsednik, dobro znan v parlamentarnih demokratijskih krogih vseh držav, priista sporazuma z Rusijo — tega moža je GPU vtaknila v ječo in ga leta 1940 v ječi tudi umorila. Po neki drugi razlagi pa naj bi ga bili boljševiki odvedli. Jurij Jaakson, pravnik in gospodarstvenik, ki je imel številne zveze z mednarodnim finančnim svetom, ter predsednik estonske Narodne banke — odveden z družino vred in morda umorjen.

Omenjamo tu — nadaljuje Gentizon — samo tiste Estonce, katerih imena so bila znana tudi izven estonskih meja. Če bi hoteli navesti imena vseh tistih Estoncev, ki so postali mučniki, ne bi imeli v tej reviji dovolj prostora. Vse to pa se ni dogajalo v davnih časih. Odvajanje Estoncev se je končalo šele avgusta 1941, to se pravi z drugimi besedami, šele pred 16 meseci. Nihče od 60.000 odpeljanih Estoncev se do danes še ni vrnil k svoji družini. Raztrosili so jih po neizmernem sovjetskem svetu. Požrle so jih »mrtvašnice«.

Težave pri letalskih napadih na Hamburg

Stockholm, 6. februarja, s. Ko so se ameriški letalci, ki so se udeležili zadnjega napada na Hamburg, vrnili na svoja oporišča, so izpovedali, da je bilo nemško pristanišče treba smatrati za najmočnejše utrjeno področje na vsem svetu. V zvezi s tem, da so Nemci znali čudovito prikriti glavna pristaniška naprave, da bi jih zavezniški letalci čim težje razločili, so ameriški letalci povedali, da jih je sprejel nepričakovan strahoten zaporjen ogenj, poleg tega pa še nad vse nevarno nemško lovsko letalstvo. Pripomnili so še, da so vprav zaradi tako popolne obrambe letalski napadi na Hamburg danes postali eno najtežavnejših nalog za zavezniško letalstvo.

Če hočete živeti najmanj 120 let, ne smete uživati alkohola, kave, belega očiščenega sladkorja, mesa, jesti morate vse neslano in tudi kaditi ne smete

Po mnenju švedskega zdravnika Areja Werlanda, ki baje uživa v svoji domovini velik ugled in sloves, bi moral vsak »normalen« človek živeti vsaj 120 let, če bi se držal v svojem življenju nekaj preprostih pravil, ki jih on sam že 40 let ne samo vneto oznanja, pa se jih tudi točno drži.

Pred nedavnim je imel Werland v poslopju stockholmske Akademije znanosti pred številnimi poslušalci ognjevit govor, v katerem je med drugim trdil, da se človek skoraj vse svoje življenje neprenehoma samo zastruplja, ko uživa alkohol, kavo, tobak, bel očiščen sladkor, kuhinjski sol, vsaj v neki meri pa da se zastruplja tudi z mesom.

Če bi ljudje odločno opustili to hrano — kakor je storil tudi on sam — in bi v glavnem uživali le zelenjavo, sadje in mleko, hodili vsak dan vsaj malo na svež zrak, ne da bi pri tem morali uganjati kak šport, bi se lahko, če so bili ob rojstvu telesno zdravi, dosti dlje izogibali smrti kakor pa sicer. Brez kakšnih posebnih težav bi lahko doživeli naravnost svetov-

Izredna riževa letina na Srednjem Kitajskem

Rim, 3. februarja. Po poročilih, ki govorijo o kmetijskem napredku v Srednji Kitajski, je bila zadnja letina riža tam izredno dobra. Pridelali so 49 milijonov bušlov navadnega in 17 milijonov bušlov boljših vrst riža. Pridelke je bil po teh poročilih kar za 30 odstotkov obilnejši, kakor pa prejšnje leto. Zlasti dobra je bila riževa letina v pokrajinah, ki leže ob reke Jangce ter na področju ob tej reki sami, tja do Ankanga. Tam so pridelali 15 milijonov vreč riža, od katerih je bila vsaka težka 100 kg.

Tudi pridelek bombaža je bil ob reki Jangce zelo obilen, dosti večji, kakor pa prejšnje leto. Računajo, da so v teh deželah pridelali 20 do 30 odstotkov več bombaža kakor pa v prejšnjem letu.

pisemsko starost, najmanj pa starost 120 let. Pa ne samo to. Če bi se človek izogibal omejenih »strupenih« hrane, bi se njegov organizem v kratkem času povsem prenovil in ne bi bilo nobene nevarnosti več, da bi dobil to ali ono bolezen. Tudi oči in sluh človeku ne bi opesala, kajti tudi to dvojje je — kakor je zdravilska znanost dokazala — treba pripisovati spremenjeni snovni menjavi v organizmu.

Povedati moramo še, da je prof. Werland sam na sebi dokazal pravilnost svojih trditve glede hrane, ki da jo mora človek uživati, če hoče dočakati visoko starost. Danes je Werland star 75 let in že 40 let ne uživa alkohola, kave, tobaka, belega očiščenega sladkorja, kuhinjske soli in le redkokdaj poje kak kosček mesa. S svojim 35 letom je postal vegetarijanec in je le sadje, zelenjava ter mleko. Prej je bil vedno prehlajen, nahoden in bolela ga je čisto glava. S 35. letom pa je v njegovem življenju nastal popoln preobrat. Čim je povsem opustil prejšnjo hrano in si vsak dan privoščil malo svežega zraka so tako rekoč na mah izginile vse njegove bolezni in počutil se je silno svežega in

ONE GLAVAN: Zemlja je zadihala

IZVIRNI ROMAN

Zvečer je zaval k Minki. Nič ni hodil okoli hiše, nič pokašljeval, kot je delal navadno, da ga je čimprej slišala, temveč potrkal in vstopil. Vsi so bili začudeni. Sedeli so ravno pri večerji. Pozdravili so se in Boštjan je sedel na klop pred kmečko pečjo. — Teharjevi niso bili tako bogati kot Jernejčevi, ki so bili sploh med najbogatejšimi v vsej soseski. Polguntarji so bili, a so se dobro prebijali. Oče je bil dober gospodar in je vsako reč po trikrat pretehtal in premislil, preden je kaj ukrenil, ker bi sicer kaj trda predla. Bila je precejšnja družina: oče, mati in pet na pol odraslih otrok. Minka, ki je bila najstarejša, je bila že cela gospodinja. Mati se je bolj brigala za otroke kakor za grunt.

»Kaj pa je tebe prignalo?« je Tehar prvi odložil žlico, si navil brke in uprl oči v Boštjana. O nekih zvezah z Minko je že prej vedel, in ker mu je fant ugajal, ni nasprotoval mladi ljubezni. Mati pa je vedno govorila, da sta še premlada. E, hudiča sta premlada, je dejal vedno stari, oba sta že polnoletna in tudi pamet že imata namesto slame...

Boštjan se je namuznil. »I, kar tako... veste, malo v vas sem prišel. Ne da se mi spati, pa sem prišel. Saj ne boste zamerili.«

»Kaj čem zameriti? Prav, prav, Boštjan, da si prišel. Kar rad vidim in tudi mati, pa Minka,« se je hudomušno nasmejal in ošinil hčer z dobrotinimi očmi.

Minka je v razburjenju odločila žlico:

»Oče, kaj govorite!«

»No, Minka, le nikar se ne razburjaj in ne delaj se take! Saj

vse vem, kako je, kako je voda speljana na malin. No, jaz ne bom podiral, kar se je napravilo. Ali ne, Boštjan?«

Boštjan je v zadovoljstvu prikimal.

»Kako pa kaj doma? Dobro gospodarite?«

»Dobro.«

»Sem slišal, da je stari napravil testament.«

»Mh, je.« Misli je nadaljevali, a se je premislil.

»In kako je določil?«

»Miha dobi grunt, jaz denar. Odpravili so me in jutri pojdem od hiše.«

»Tako hitro?« je segla vmes še mati.

»Sprli smo se in Miha bi me bil kmalu zaklal,« je povedal Boštjan, pa mu je bilo takoj žal, da je izdal družinski prepri.

Tehar je resno odmajal z glavo:

»Saj pravim, ta Miha! Nič kaj dober gospodar ne bo.«

Vsi so že odložili žlice in Minka je pričela moliti, nakar je odnesla posodo v kuhinjo, da jo pomije, otroci so se porazgubili po veži, mati pa je nekaj brkljala med šivanjem.

Torej tako je napravil stari. No, misli sem, da bo bolj pаметen. Veš, Boštjan, pričkat pa se ne kaže. Pusti! Razumem te, dobro te razumem. Tudi zastran Minke si ne ženi preveč k sruči! Bo že počakala, če te ima rada, no, sicer me pa to ne briga čisto nič, zastran tega že sama vsta kako in kaj... Prav za prav, hotel sem le reči, da se ji nič ne mudi, ne meni, da jo čimprej odpravim od hiše, ker toliko imam še zmeraj, da lahko pošteno in skromno živimo vsi z Minko vred. Moraš pa biti toliko pošten, Boštjan: če ji boš obljubil zakon, glej, da jo boš potlej tudi vzel. Saj veš, kako je z dekleti. No, a kaj bi ti to pravilo! Mislim, da si sam dovolj pаметen. Vstal je izza mize in prisledel k Boštjanu na klop. »Veš,« je nadaljeval in ga udaril ob ramo, »če si kaj, kupi kje blizu kakšnega pol grunta, saj je vedno kaj naprodaj. Počasi boš že napravil, da se bosta lahko vzela. No, to sem samo tako rekel, tak načrt mi je zdajle padel v glavo, sicer pa naredi, kakor veš. Brez pameti pa nikar ne delaj in Bog varuj, da bi se kako zaletel, ker se ti potlej skozi vse življenje otepa! Ali ne, Boštjan?«

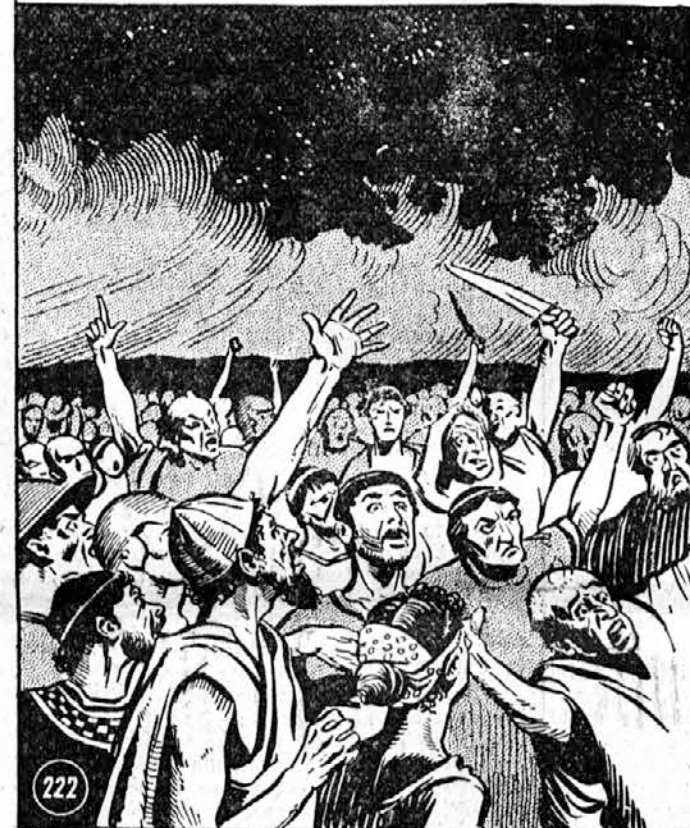
HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH



221.
Čez dolgo je vzdignil roke ter udaril na strune, rekoč: »O gnezdo mojih očetov, o draga zibelka!«

Njegov glas je v hrumu požara in razjarjene množice bil podoben brenčanju muhe, dvorjani, stoječi na vodovodu, so vendar spoštljivo sklonili glave in molče poslušali. Ko je končal pesem, katero je bil zložil že prej, si je začel izmišljevati ob pogledu na strašni prizor. Naposled je umolknil. Tedaj se je oglasilo hrupno ploskanje. Toda od daleč mu je odgovarjalo tuljenje razjarjene množice. Zdaj ni bilo za nikogar več dvoma, da je Rim dal zažgati Neron, da bi ob požaru mogel prepevati svoje pesnitve.



222.
Ko je zaslišal mrmljanje, se je Neron obrnil in se ozrl na ravan, kjer se je gnetla grozeča množica. Razburjenje med ljudstvom je bolj in bolj raslo. Pretorijanci so komaj vzdrževali pritisk razjarjenih Rimljanov. Neron se je polotil strah. Dvorjani so ga sili, naj gre in spregovori množici, da bi jo pomiril. Toda cesar ni hotel.

»Naj stori to kdo drugi v mojem imenu. Kdo prevzame to nalogo?« je vprašal.

»Jaz,« je mirno odvrnil Petronij.

»Ti si mi edini, ob vsaki priliki najzvestejši prijatelj! Pojdi in ne skopari z obljubami!«

krepkega. Vseh zadnjih 40 let ni zaradi kakšne bolezni ležal niti en dan.

Mož se je v svojem življenju dvakrat oženil. Ima 14 otrok, od katerih ima najstarejši 30, najmlajši pa 3 leta. Ustanovil je tudi posebno društvo, katerega člani lahko postanejo le tisti, ki se točno drže njegovih navodil glede hrane. Predsednik tega društva je on sam, društvo pa šteje baje že mnogo tisoč članov.

Tisoč delavcev naredi na leto 2 milijardi britvic

Tisti, ki se sami brijejo, se pač dobro zavedamo, kolikšnega pomena je, če znamo pri nakupovanju britvic dobro izbirati, zakaj nekoliko se v žepu že pozna, če se z eno samo britvico lepo obrijemo petkrat, ne pa morda

le enkrat ali dvakrat. Nič manj važno pa ni vprašanje, ali britvice, ki so enkrat nehalo dobro rezati, res niso več uporabne. Na to vprašanje odgovarja nek poročevalec iz Berlina takole: Ni res, da britvice, ki so nehalo rezati, ne bi bile več uporabne. Postopek, s katerim danes brusijo stare britvice, je zelo enostaven. Mogoče jih je tako nabrusiti, da ni slabše ne režejo kakor pa nove. Postopek je popolnoma mehaničen in malo stane. S tem da brusijo stare britvice, prihranijo tudi mnogo kovine za izdelovanje novih britvic. V Nemčiji na primer naredijo vsako leto 1,2 milijardi britvic in je pri tem delu zaposlenih samo 1154 delavcev.

Zahtevajte povsod naš list!

Boštjan je prikimal, nekoliko pomolčal in rekel:

»Oče me je napodil.«

Tehar je zmignil z roko.

»Poznam starega. Žal mu je že.«

»Ne, tudi jaz ga poznam. Vem, da je mislil resno. Obšla ga je sveta jeza.«

»Beži beži, Boštjan, nikar ne bodi zajec!«

In Boštjan mu je potlej nehoče razkril, kaj je opravil v pogovoru z očetom, kako je naletel na pijanega brata, s katerim je prišlo do prepira in tepeža, in končno, ko ga je oče napodil od hiše brez blagoslova in celo s preklestvom na ustih... Boštjan sam je postal ob svojih besedah žalosten in nevedoma je klonil z glavo.

»Pokonci glavo, Boštjan!« je vedro udaril stari po kolenu. »Kaj se boš zdaj cimeril! Čakaj, sam stopim do očeta in ga pobaram kako in kaj.«

Boštjan se je ustrašil.

»Ne, samo tega ne! Prvič nočem, da bi oče o najinem razgovoru kaj vedel, potlej pa ne prenesem, da bi kdo zame molédoval. Saj nas poznate, Tehar, kakšni smo Jernejčevi!«

Tehar je modro kimal:

»Poznam, poznam, posebno starega, to ti je trda betica. No, ne zameri, saj ne mislim nič slabega o njem!«

Umolknila sta oba. Tehar se je zazrl proti oknu, Boštjan pa je gledal v tla.

»In kaj boš res napravil?« ga je naposled Tehar resno vprašal.

»V Ameriko pojdem,« je povedal nedoločno.

»V Ameriko? Amerika je daleč! Zlepa te ne bo nazhij, če boš sploh prišel. Kar poglej si Cotarja. Deset let je, kar je šel in vsega skupaj je dvakrat poslal po deset dolarjev. Njegov dom propada. Cotarica je vsa ušiva, otroci niso nič boljše od nje. Za cigane jih ima vsa vas. Mar misliš, da je Amerika vse. Denar, ki si ga dobil, boš porabil samo za pot. In če ne boš dobil za lužo nič dela, boš jedel spomine na žgance, Boštjan. Iz te moke ne bo kruha, fant. Pamet, pamet, Boštjan!«